

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όροφος), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; 210 7233216;

φαξ: 210 7233217; e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

<p>Γνωμοδότηση επί του σχεδίου προεδρικού διατάγματος του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης «Κώδικας Δεοντολογίας Αστυνομικού»</p>

Με το υπ' αριθ. 29/28 Απριλίου 2004 έγγραφο του κ. Υπουργού Δημόσιας Τάξης μας διαβιβάσθηκε το κείμενο σχεδίου προεδρικού διατάγματος με τίτλο «Κώδικας Δεοντολογίας του Αστυνομικού». Επί του σχεδίου αυτού, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου εκφέρει τη γνώμη της¹ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 1 παρ. 6 εδ. β' Ν. 2667/1998 «Σύσταση Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και της Εθνικής Επιτροπής Βιοηθικής» (ΦΕΚ Α' 281/18.12.1998).

Η ΕΕΔΑ, καταρχήν, θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η αρωγή του αστυνομικού με την παροχή εύχρηστων και σαφών οδηγιών κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, σκέψη που προφανώς ενέπνευσε και την εκπόνηση του σχεδίου προεδρικού διατάγματος που μας απεστάλη προς γνωμάτευση. Επί του σχεδίου αυτού, προβαίνουμε στις παρακάτω παρατηρήσεις, γενικές (επί του συνόλου) και ειδικές (κατ' άρθρο):

A. Γενικές παρατηρήσεις επί του συνόλου του σχεδίου ΠΔ:

1. Ως πρώτη γενική παρατήρηση, η ΕΕΔΑ επισημαίνει ότι, όπως ακριβώς η έλλειψη ύπαρξης οδηγιών προς τα αστυνομικά όργανα για την ορθή εκτέλεση των καθηκόντων τους είναι αρνητικό φαινόμενο, εξίσου αρνητική είναι και η συρροή οδηγιών με διάφορα κείμενα, που εκδίδονται συγχρόνως και μερικά

---

¹ *Εισηγητές: Η Πρόεδρος κα Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου και η κα Χρυσούλα Μουκίου, Δικηγόρος Δρ.Ν., Επιστημονική Συνεργάτις ΕΕΔΑ.*

από τα οποία, μάλιστα, περιέχουν αντιφατικές διατάξεις. Η σύγχυση που θα προκληθεί στο χρήστη όλων αυτών των οδηγιών είναι προφανής και θα τον οδηγήσει, πιθανώς, σε αδιέξοδο. Όπως, ίσως, γνωρίζει το Υπουργείο, με το οποίο συνεργαστήκαμε, άλλωστε, επί του θέματος αυτού, εκδόθηκε με πρωτοβουλία του ΕΕΔΑ ελληνική μετάφραση εγχειριδίου για την αστυνομία που συνέταξε το γραφείο του Υπατου Αρμοστή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του ΟΗΕ. Το σύντομο αυτό εγχειρίδιο παρά την απλότητά του είναι σοφό, διότι η κάθε οδηγία του προέρχεται από διατάξεις διεθνών κειμένων, τα πλείστα των οποίων έχει κυρώσει η Ελλάδα.² Άρα, αποτελούν κανόνες τόσο του διεθνούς όσο και του εθνικού δικαίου, αυξημένης τυπικής ισχύος έναντι των εθνικών νόμων. Πλην του εγχειριδίου αυτού, πληροφορούμαστε ότι πρόκειται να εκδοθεί και ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Αστυνομικής Δεοντολογίας, σύμφωνα με σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης και, παράλληλα, το Εγχειρίδιο Ασφάλειας της Αστυνομίας. Σε αυτά, προστίθεται και το υπό μελέτη σχέδιο προεδρικού διατάγματος με τίτλο «Κώδικας Δεοντολογίας του Αστυνομικού». Σημειωτέον, ότι από όλα τα αναφερθέντα κείμενα, το πρώτο (εγχειρίδιο του ΟΗΕ), ήδη, εξεδόθη και τα υπόλοιπα πρόκειται να εκδοθούν σε πενήντα χιλιάδες αντίτυπα έκαστο, το δε τελευταίο (υπό έκδοση προεδρικό διάταγμα) θα παραδοθεί, υποθέτουμε, σε όλους τους αστυνομικούς μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Είναι, συνεπώς, φανερό ότι ο απλός αστυνομικός θα βρεθεί σε πολύ δύσκολη θέση υποχρεούμενος τυχόν να προσφύγει σε οδηγίες διαφορετικών κειμένων, οι οποίες, μάλιστα, διαφέρουν μεταξύ τους σε μερικά σοβαρά σημεία. Αποτέλεσμα θα είναι η παράλειψη ή η αποφυγή χρήσης των κειμένων αυτών ή η πρόκληση σύγχυσης.

2. Σημειώνουμε, επίσης, ως δεύτερη γενική παρατήρηση, ότι ο τίτλος του ΠΔ «Κώδικας Δεοντολογίας του Αστυνομικού», εμπεριέχει αντίφαση, διότι οι κανόνες δεοντολογίας είναι ηθικοί κανόνες, ενώ με τα κανονιστικά προεδρικά διατάγματα, τίθενται νομικοί δεσμευτικοί κανόνες. Περαιτέρω, ο χαρακτηρισμός του κειμένου ως «Κώδικα» δεν είναι νομικά ακριβής, διότι με το

---

² Συνημμένα υποβάλλουμε κατάσταση των διεθνών συμβάσεων και πρωτοκόλλων στα οποία αναφέρεται το παραπάνω εγχειρίδιο (Παράρτημα, Πίνακας Α). Τα υπόλοιπα διεθνή κείμενα (αρχές και κώδικες) που περιέχονται στον Πίνακα Β του Παραρτήματος αποτελούν κανόνες του διεθνούς δικαίου, τους οποίους υιοθετούν όλες οι χώρες.

σχέδιο ΠΔ δεν επιχειρείται η κωδικοποίηση όλων των σήμερα ισχυόντων κανόνων εθνικού και διεθνούς δικαίου, σχετικά με τη συμπεριφορά των αστυνομικών οργάνων. Άλλωστε, η κωδικοποίηση αυτή θα απαιτούσε ειδική προς τούτο, νομοθετική εξουσιοδότηση.

3. Ως προς το περιεχόμενό τους, οι κανόνες αυτοί έχουν τη μορφή προτροπών και συμβουλών και είναι κατανεμημένοι, από νομοτεχνικής άποψης, κατά τρόπο όχι αυστηρά ορθολογιστικό, όπως θα απαιτούσε η κατάταξή τους ανά θεματικές ενότητες (Βλ. σχετικά το Εγχειρίδιο του ΟΗΕ), αλλά κατά τρόπο αοριστολογικό και ασηματοποίητο.

4. Με βάση τα παραπάνω, το συμπέρασμά μας είναι ότι καλό είναι να επιλεγεί ένας μόνον Οδηγός για τους Αστυνομικούς, όποιον το Υπουργείο κρίνει πιο συστηματικό και εύχρηστο και ο οποίος, μάλιστα, να αποτελέσει και αντικείμενο διδασκαλίας στις αστυνομικές σχολές όλων των βαθμών. Εν πάση δε περίπτωση και προς εκπλήρωση του αιτήματος της επιστολής του Υπουργείου, διατυπώνουμε και τις ειδικές παρατηρήσεις μας επί του κειμένου που μας απεστάλη, το οποίο προσπαθούμε να βελτιώσουμε κατά το δυνατό, για την περίπτωση που τελικά θα αποτελούσε Οδηγό του Αστυνομικού.

Β. Παρατηρήσεις κατ' άρθρο επί του σχεδίου ΠΔ

Από την ανάγνωση του κειμένου προκύπτει ότι το υπό εξέταση σχέδιο βασίζεται σε δύο κύριους άξονες: Την απαλλαγή ευθύνης του αστυνομικού οργάνου από κάθε παράνομη και αντίθετη προς τους κανόνες προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενέργεια, εάν ενεργεί κατ' εντολή προϊσταμένων οργάνων του, και την έλλειψη δεσμευτικών κανόνων σε ό,τι αφορά στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδιαίτερα δε, ως προς την ανάγκη λήψης θετικών μέτρων υπέρ αδύναμων κοινωνικά ομάδων. Οι γενικές αυτές κατευθύνσεις καθιστούν το υπό εξέταση κείμενο σχετικώς αδύναμο από τη σκοπιά προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ΕΕΔΑ αφού έλαβε υπόψη της όλα τα ευρωπαϊκά και διεθνή κείμενα, που έχουν κυρωθεί με νόμο του ελληνικού κράτους και τους γενικά παραδεδεγμένους κανόνες του διεθνούς δικαίου, που αποτελούν εσωτερικό

δίκαιο με αυξημένη τυπική ισχύ έναντι του τυπικού νόμου³ και τα οποία προστατεύουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και τα κείμενα της Γενικής Συνέλευσης και των Επιτροπών των Ηνωμένων Εθνών⁴ με τα οποία τίθενται γενικοί κανόνες (αρχές και κώδικες) των οργάνων που είναι υπεύθυνα για την επιβολή του νόμου προτείνει τα εξής:

Άρθρο 1 (Γενικές Υποχρεώσεις)

1. Άρθρο 1 παρ. 2: Προτείνεται η αναδιατύπωση της παραγράφου 2 ως εξής: «2.α. Ο σεβασμός της αξίας του ανθρώπου και η προστασία των **δικαιωμάτων του ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου**⁵ **κατά το εσωτερικό, το ευρωπαϊκό**⁶ **και κατά το διεθνές δίκαιο,**⁷ αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση και διαρκή μέριμνά του, **ώστε να υποστηρίξει και να επιβάλει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων**»⁸.

---

³ Βλ. Παράρτημα, Πίνακας Α.

⁴ Βλ. Παράρτημα, Πίνακας Β.

⁵ Βλ. άρθρο 25 παρ. 1 Σ: «*Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου...τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους*». Η διάκριση ανάμεσα σε ατομικά και συλλογικά δικαιώματα, που υιοθετεί το σχέδιο ΠΔ δεν ακριβολογεί νομικά, διότι η κλασική διάκριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι εκείνη που διακρίνει ανάμεσα σε ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά (ΜΑΝΕΣΗΣ, Ατομικά Δικαιώματα, Α', 1982, σ. 25, ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΣ, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2002, σ. 32 επ.). Στο πλαίσιο της διάκρισης αυτής, υφίστανται και μη ατομικά, κοινωνικά, δικαιώματα, τα οποία δεν είναι συλλογικά, δεν ασκούνται δηλ. από ομάδα ανθρώπων (όπως λ.χ. το δικαίωμα συναθροίσεως) αλλά από μεμονωμένα άτομα (όπως λ.χ. το δικαίωμα στην υγεία) και τα οποία, επίσης, γεννούν υποχρεώσεις για τα όργανα της αστυνομίας. Ο ατομικός ή συλλογικός χαρακτήρας του δικαιώματος δεν αφορά δηλ. στη φύση του, αλλά στον τρόπο άσκησης του. Για το λόγο αυτό, και στην αναθεωρηθείσα διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 Σ, ο αναθεωρητικός Νομοθέτης κάνει λόγο για δικαιώματα «ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου», ούτως ώστε στη φράση αυτή να συμπεριλάβει τόσο τα ατομικά, όσο και τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, είτε αυτά ασκούνται ατομικά είτε συλλογικά.

⁶ ΕΣΔΑ., άρθρο 1.

⁷ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Α, αριθμ.4) άρθρ. 2 (3).

⁸ Προτείνεται η εμφατική αυτή φράση («επιβάλλει και υποστηρίζει»), ούτως ώστε να μην καταλείπεται καμία αμφιβολία σχετικά με τη δεσμευτικότητα των κανόνων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και σχετικά με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις που αυτοί γεννούν για

2. Άρθρο 1 παρ. 2 προστίθενται υποπαράγραφοι β, γ, δ, ως εξής:

«β. Ο αστυνομικός ως όργανο επιβολής του νόμου έχει υποχρέωση να γνωρίζει και να εφαρμόζει τους ισχύοντες (διεθνείς και εθνικούς) κανόνες για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου⁹ που είναι δεσμευτικοί.¹⁰

γ. Ο αστυνομικός είναι υπόλογος στην κοινότητα ως σύνολο¹¹ και οφείλει να αναφέρει κάθε παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πιστεύει ότι έχει τελεσθεί ή που πρόκειται να τελεσθεί.¹²

δ. Ο αστυνομικός έχει πειθαρχική και ποινική ασυλία, εάν αρνήθηκε να υπακούσει σε εντολές ανωτέρων του, που προδήλως παραβιάζουν τους κανόνες προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.¹³ Η υπακοή σε εντολές ανωτέρων δεν συνιστά βάση υπεράσπισης για παραβιάσεις που διαπράχθηκαν από αστυνομικό.¹⁴

Η αρχή αυτή, κατά την άποψη της ΕΕΔΑ, αποτελεί έναν από τους βασικότερους κανόνες συμπεριφοράς των οργάνων επιβολής του νόμου και επιφέρει κάμψη της γενικής αρχής του διοικητικού δικαίου περί υποχρεωτικής συμμόρφωσης του υφιστάμενου οργάνου προς ιεραρχικές εντολές προϊσταμένου του, όταν η εντολή αυτή προδήλως παραβιάζει κανόνα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τούτο συνάγεται από τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 εδ. β' Σ, σύμφωνα με την οποία όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, από τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 2 της ΕΣΔΑ, καθώς και από τις διατάξεις του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

τα όργανα επιβολής της τάξης. Βλ. και Κώδικα Συμπεριφοράς ΟΗΕ (παρακ., Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμό 17) άρθρο 2.

⁹ Διεθνές Σύμφωνο, όπ.παρ., άρθρο 2 (3), Κώδικας Συμπεριφοράς ΟΗΕ, όπ.παρ., άρθρο 2. Η γνώση των κανόνων είναι λογικό προαπαιτούμενο της εφαρμογής τους.

¹⁰ Με τη φράση αυτή δίδεται έμφαση στο γεγονός ότι οι διεθνείς κανόνες προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν είναι κανόνες δεοντολογίας, όπως εσφαλμένα υπολαμβάνει το σχέδιο ΠΔ, αλλά νομικά δεσμευτικοί κανόνες.

¹¹ Βλ. Κώδικα Συμπεριφοράς ΟΗΕ, όπ.παρ., προοίμιο, όγδοη παράγραφος, εδάφιο (α).

¹² Κώδικας Συμπεριφοράς ΟΗΕ, όπ.παρ., άρθρο 8.

¹³ Βλ ΤΑΧΟΥ, Δίκαιο της Δημόσιας Τάξης, 1990, σελ 148 και Αρχές για τα Όπλα και τη Βία (βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ.18), αρχή 25.

¹⁴ Αρχές για τα Όπλα και τη Βία, όπ.παρ., αρχή 26. Ο κανόνας αυτός αποτελεί λογική συνέπεια του αμέσως προηγούμενου κανόνα, περί πειθαρχικής και ποινικής ασυλίας των οργάνων, σε περίπτωση άρνησης εκτέλεσης προδήλως παράνομων διαταγών και κρίνεται απαραίτητος για τη

και του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα. Η εφαρμογή όλων αυτών των κανόνων είναι υποχρεωτική για τα αστυνομικά όργανα, εφόσον αποτελούν πλήρεις κανόνες δικαίου, που έχουν τυπική ισχύ ανώτερη του νόμου και περιλαμβάνονται στην αρχή της νομιμότητας, που υποχρεωτικά διέπει τη δράση των αστυνομικών οργάνων. Για το λόγο αυτό, άλλωστε, στη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 ΠΔ 538/1989 «Υποχρεώσεις και δικαιώματα του αστυνομικού προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης» (ΦΕΚ Α' 224), όπου κατοχυρώνεται η αρχή της νομιμότητας για την άσκηση καθηκόντων εκ μέρους των αστυνομικών οργάνων, με τη δόση του σχετικού όρκου, αναφέρεται ρητά ότι η άσκηση αυτή διέπεται από τους *«κανόνες του Συντάγματος και τους νόμους του κράτους»*, άρα και τους διεθνείς κανόνες, οι οποίοι έχουν, κατά το Σύνταγμα αυξημένη τυπική ισχύ, ενώ στο άρθρο 2 παρ. 2 του ίδιου διατάγματος προβλέπεται ρητά ότι : *«[Οι αστυνομικοί] σέβονται και προστατεύουν τα κατοχυρωμένα δικαιώματα των πολιτών κάθε απόμου που βρίσκεται στην Ελληνική Επικράτεια»*. Επομένως, η εκτέλεση μιας διαταγής που δεν είναι απλώς παράνομη, αλλά παραβιάζει θεμελιώδεις διατάξεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, μάλιστα, κατά τρόπο πρόδηλο, είναι αντίθετη προς την αρχή της νομιμότητας, που διέπει τη δράση των αστυνομικών οργάνων και, ειδικότερα, στο άρθρο 2 παρ. 2 ΠΔ 538/1989, στο άρθρο 25 παρ. 1 Σ, στο άρθρο 2 παρ. 2 της ΕΣΔΑ και στους κανόνες του διεθνούς δικαίου που προστατεύουν τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Άρα, η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 4 ΠΔ 22/1996 «Πειθαρχικό Δίκαιο Αστυνομικού Προσωπικού» (ΦΕΚ Α' 15), όπως τροποποιήθηκε με τη διάταξη του άρθρου 1 ΠΔ 3/2004, που προβλέπει ότι το αστυνομικό όργανο εκτελεί μια διαταγή την οποία θεωρεί παράνομη, εφόσον προηγουμένως αναφέρει εγγράφως την αντίθετη γνώμη του (αντίστοιχα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 25 του Υπαλληλικού Κώδικα για τους δημοσίους υπαλλήλους), κρίνεται εν μέρει αντίθετη στο Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ, όταν η προς εκτέλεση διαταγή δεν είναι απλώς παράνομη, αλλά παραβιάζει κανόνες προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως αντισυνταγματική, η διάταξη αυτή είναι, συνεπώς, ανίσχυρη

διασφάλιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την εκτέλεση από τα όργανα δημόσιας τάξης των καθηκόντων τους.

και ανεφάρμοστη, όταν η διαταγή του ανωτέρου παραβιάζει κατά τρόπο πρόδηλο τους κανόνες προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, άλλωστε, το άρθρο 25 των Βασικών Αρχών για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων από τα Όργανα Επιφορτισμένα για την Επιβολή του Νόμου, που υιοθετήθηκαν το 1990 από τον ΟΗΕ, προβλέπει ρητά, ότι ο αστυνομικός απαλλάσσεται κάθε ευθύνης εάν δεν εκτελέσει διαταγή που είναι αντίθετη στους κανόνες προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3. Άρθρο 1 παρ. 3: Στο άρθρο 1 παρ. 3, προστίθενται (in fine) τα εξής: *«3....Οφείλει σε όλες τις περιπτώσεις να ανταποκρίνεται στα καθήκοντα που του αναθέτει ο νόμος υπηρετώντας την κοινωνία και προστατεύοντας όλα τα άτομα από παράνομες πράξεις, την εφαρμογή των οποίων του αναθέτει ο νόμος, σύμφωνα με τον υψηλό βαθμό ευθύνης που απαιτείται από το επάγγελμά του.»*¹⁵

4. Άρθρο 1 παρ. 5.: Στο άρθρο 1 προστίθεται παράγραφος 5, ως εξής:

*«5. Ο αστυνομικός οφείλει να μη διαπράττει οποιαδήποτε πράξη διαφθοράς ούτε να συνεργεί σε τέτοιου είδους πράξεις. Οφείλει να αντιτίθεται σε κάθε τέτοια πράξη και να την καταπολεμά.»*¹⁶

Άρθρο 2 (Υποχρεώσεις κατά την εφαρμογή των νόμων)

5. Άρθρο 2 παρ. 1: Στο άρθρο 2 παρ. 1, προτείνεται η εξής προσθήκη (in fine):

*1. ... Οι ανώτεροι αξιωματικοί θεωρούνται υπεύθυνοι για κάθε κατάχρηση εξουσίας,¹⁷ εφόσον τη γνώριζαν ή όφειλαν να τη γνωρίζουν και δεν έλαβαν μέτρα.»*¹⁸

---

¹⁵ Κώδικας Συμπεριφοράς ΟΗΕ, όπ.παρ., άρθρο 1. Στο σημείο αυτό δίδεται έμφαση στην κοινωνική διάσταση του λειτουργήματος του αστυνομικού και τονίζεται η αυξημένη ευθύνη του έναντι των συν-κοινωνών του.

¹⁶ Κώδικας Συμπεριφοράς ΟΗΕ, όπ.παρ., άρθρο 7. Η σχετική ρύθμιση προβλέπεται στο άρθρο 8 παρ. 4-5 του υπό εξέταση σχεδίου ΠΔ. Κατά τη γνώμη, όμως, της ΕΕΔΑ, κρίνεται σκόπιμο να τεθεί και μία γενική ρήτρα περί απαγόρευσης διαφθοράς στο πρώτο άρθρο, περί γενικών υποχρεώσεων των αστυνομικών, ούτως ώστε να δοθεί έμφαση στην «υποχρέωση» του αστυνομικού για την πάταξη της διαφθοράς, γενικότερα, στο πλαίσιο του ευρύτερου κοινωνικού χαρακτήρα του λειτουργήματός του.

¹⁷ Η κατάχρηση εξουσίας απαγορεύεται από την αρχή της νομιμότητας που διέπει το δικαίο της δημόσιας τάξης: Βλ. άρθρο 48 παρ. 4 ΠΔ 18/1989, άρθρο 239 ΠΚ, άρθρο 1 παρ. 3 ΠΔ 538/1989, άρθρο 25 παρ. 1 Σ και άρθρα 17 & 18 της ΕΣΔΑ.

¹⁸ Αρχές για τα Όπλα και τη Βία, όπ.παρ., αρχή 24.

Ο κανόνας αυτός τελεί σε άρρηκτη σχέση προς τη νέα προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 εδ. δ', σχετικά με την πειθαρχική και ποινική αουσία των αστυνομικών επί άρνησης εκτέλεσης προδήλως παράνομων διαταγών των ανωτέρων τους και στοχεύει στην οριστική παύση του φαινομένου της διάπραξης εγκλημάτων κατά της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας από τα αστυνομικά όργανα υπό το κάλυμμα της εκτέλεσης ιεραρχικών διαταγών. Η ανάληψη της ευθύνης εκ μέρους των ιεραρχικά ανώτερων οργάνων και η κατοχύρωση του δικαιώματος του αστυνομικού προς άρνηση εκτέλεσης προδήλως παράνομων διαταγών, αποτελούν τις δύο θεσμικές ασφαλιστικές δικλίδες για την αποτροπή φαινομένων παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τα όργανα επιβολής του νόμου.

6. Άρθρο 2 παρ. 2: Στο άρθρο 2 παρ. 2 προστίθενται στην φράση η εξής λέξη:

«2. ... αντικειμενικότητα, σεμνότητα, **ανθρωπισμό** και αξιοπρέπεια, ...».

Επίσης προστίθεται in fine η φράση: **«Οφείλει να αναφέρει αρμοδίως κάθε διαπιστούμενη από αυτόν παραβίαση των νόμων, κωδίκων και αρχών που προστατεύουν και προωθούν τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.»**¹⁹

7. Άρθρο 2 παρ. 3: Προτείνεται η εξής τροποποίηση:

«2α. Για την επιβολή του νόμου κατ' αρχήν χρησιμοποιούνται μη βίαια μέσα.²⁰ Η καταφυγή στη βία και, ιδιαίτερα στη χρήση όπλων, είναι επιτρεπτή μόνον όταν γίνεται σύμφωνα με το νόμο²¹ και όταν αυτό είναι απόλυτα αναγκαίο και στο μέτρο που απαιτείται (αρχές της νομιμότητας, της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας).²² Ο αστυνομικός χρησιμοποιεί τα,

¹⁹ Κώδικας Συμπεριφοράς ΟΗΕ, άρθρο 8, Αρχές για τα Όπλα και τη Βία, αρχές 6, 11 (στ), 22, 24 και 25.

²⁰ Αρχές για τα Όπλα και τη Βία, αρχή 4. Ο κανόνας αυτός αποτελεί θεμελιώδη αρχή του δικαίου της δημόσιας τάξης απορρέουσα από το σύνολο των κανόνων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και, ειδικά, από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 7 παρ. 2 και 25 παρ. 1 Σ 1975/1986/2001, των άρθρων 2 παρ.1 & αρθρ. 3 της ΕΣΔΑ και άρθρων 6 & 7 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

²¹ Βλ. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2001, σελ. 109-111, Έκθεση 2002, σελ. 225 επ. Οι διατάξεις του ΒΔ 269/1972, βασιζόμενου στο ΝΔ 794/1071, κρίθηκαν σε πολλά σημεία τους ως αντισυνταγματικές, διότι έρχονταν σε ευθεία αντίθεση προς το άρθρο 11 Σ 1975/1986/2001 και προς το άρθρο 11 της ΕΣΔΑ (βλ. ΕΕΔΑ, Έκθεση, 2001, σελ. 114, ΔΑΓΤΟΓΛΟΥ, Ατομικά Δικαιώματα, 1991, Β' Τόμος, σελ. 733, ΧΡΥΣΟΓΟΝΟΥ, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2002, σελ. 458). Ο νεότερος Ν. 3169/2003 κείται εγγύτερα στις διατάξεις του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ σχετικά με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και στους κανόνες του Κώδικα Συμπεριφοράς του ΟΗΕ και των Βασικών Αρχών του ΟΗΕ για τα Όπλα και τη Βία (βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 17-18).

²² Βλ. ΕΕΔΑ, Έκθεση 2001, σελ. 107-108, 109-111, Έκθεση 2002, σελ. 226.

κατά το δυνατόν, ηπιότερα μέσα αποφεύγοντας κάθε περιττή ενόχληση, σκληρότητα ή αδικαιολόγητη φθορά ιδιοκτησίας.»

Προτείνονται, επίσης, οι ακόλουθες προσθήκες υποπαραγράφων β και γ, ως εξής:

« 2β. Ο αστυνομικός δεν πρέπει να προβάλλει προφάσεις για παράνομη χρήση βίας²³ και οφείλει να ασκεί τη βία με αυτοσυγκράτηση²⁴ και μόνον εφόσον έχει προηγουμένως χρησιμοποιήσει τα διαθέσιμα εναλλακτικά²⁵ ή μη βίαια μέσα για την επιβολή του νόμου.²⁶»

2γ. Ο αστυνομικός χρησιμοποιεί τα πυροβόλα όπλα μόνο σε περιπτώσεις απόλυτης ανάγκης²⁷ και ελλείπει ηπιότερων μέσων,²⁸ ιδίως δε για την αυτοάμυνα ή για την παρεμπόδιση ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος που συνιστά σοβαρή απειλή προς την ανθρώπινη ζωή ή για τη σύλληψη ή για τη παρεμπόδιση απόδρασης προσώπου που απειλεί ανθρώπινη ζωή και αντιστέκεται στην προσπάθεια τερματισμού αυτής της απειλής. Η χρήση των όπλων αυτών τελεί πάντα υπό την προϋπόθεση ότι ο αστυνομικός κάνει εκ των προτέρων γνωστή την ιδιότητά του ως μέλους του αστυνομικού σώματος,²⁹ απευθύνει σαφή προειδοποίηση,³⁰ δίνει επαρκή χρόνο για ν' ακουσθεί αυτή,³¹ εκτός αν πρόκειται, σύμφωνα με το ανωτέρω εδάφιο, για αποτροπή απειλής της ζωής ή τραυματισμού αστυνομικού ή άλλων προσώπων».³²

8. Άρθρο 2 παρ. 4: Προτείνονται οι εξής αναδιατυπώσεις:

«4. Τηρεί απόλυτη εχεμύθεια για απόρρητα γεγονότα ή πληροφορίες, καθώς και για γεγονότα ή πληροφορίες **των οποίων** έλαβε γνώση ... και γενικά σε ατομικές υποθέσεις των πολιτών, **εκτός εάν σύμφωνα με τις ισχύουσες**

---

²³ Αρχές για τα Όπλα και τη Βία, αρχή 8.

²⁴ Όπ.παρ., αρχές 2, 5 (α) και 9.

²⁵ Όπ.παρ., αρχές 4, 19 και 20.

²⁶ Όπ.παρ., αρχές 4 και 20.

²⁷ Όπ.παρ., αρχή 4. (Βλ. επίσης, ΕΕΔΑ, Έκθεση 2001, σελ. 109-111, Έκθεση 2002, σελ. 224).

²⁸ Όπ.παρ., αρχή 9.

²⁹ Αρχές για τα Όπλα και τη Βία, αρχή 10.

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

*διατάξεις του εσωτερικού και του κοινοτικού δικαίου, του επιτραπεί αρμοδίως η άρση του απορρήτου».*³³

Άρθρο 3 (Εξυπηρέτηση των πολιτών)

9. Άρθρο 3 παρ. 3: Προστίθεται η εξής λέξη: «3. Η προσέγγιση των αναγκών των πολιτών με *ανθρωπισμό, κοινωνική ευαισθησία ...* ».

Άρθρο 4 (Προστασία κοινωνικών ομάδων)

10. Άρθρο 4 παρ. 1: Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση: «1. Ο αστυνομικός *οφείλει να γνωρίζει, να σέβεται και να προστατεύει τα ατομικά και κοινωνικά κατοχυρωμένα δικαιώματα όλων των πολιτών, τα κατοχυρωμένα ειδικά δικαιώματα όλων των κοινωνικών ομάδων, ιδίως δε των παιδιών, γυναικών, υπερηλίκων, ατόμων με αναπηρίες, αλλοδαπών, αιτούντων άσυλο ή τελούντων υπό ανθρωπιστικό καθεστώς, μεταναστών και μελών μειονοτικών ομάδων και παρέχει κάθε δυνατή βοήθεια και μέριμνα σε πρόσωπα που έχουν ανάγκη.*»

11. Άρθρο 4 παρ. 2: Προτείνεται η εξής προσθήκη (in fine): «**2. Δε συνιστά πράξη παράνομης διάκρισης η εφαρμογή από την αστυνομία ειδικών μέτρων προστασίας που αφορούν το ιδιαίτερο καθεστώς των γυναικών (συμπεριλαμβανομένων των εγκύων και των γυναικών σε λοχεία) των εφήβων, των αρρώστων, των ηλικιωμένων και όσων άλλων χρειάζονται ειδική μέριμνα σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου**³⁴ και το άρθρο 116 παρ. 2 του Συντάγματος».

12. Άρθρο 4 παρ. 3: Προτείνεται η εξής προσθήκη: «3. Συμπεριφέρεται στους ανηλίκους με ευαισθησία, κατανόηση και ανθρωπιά, *γνωρίζοντας ότι τα*

---

³³ Βλ. άρθρο 9^A, και, περαιτέρω, άρθρα 9, 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, και 19 Σ 1975/1986/2001, άρθρο 10 παρ. 1 Ν. 2472/1997, άρθρο 16 παρ. 3-5 Ν. 1599/1986, άρθρο 16 Οδηγίας 95/46/ΕΚ και άρθρο 4 του Κώδικα Συμπεριφοράς ΟΗΕ.

³⁴ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, άρθρο 10, Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεων Κατά των Γυναικών (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Α, αριθμ.16) άρθρα 4 παρ. 2 και 12 παρ. 2, Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Α, αριθμ. 10) άρθρα 37 και 40, Ελάχιστοι Υποδειγματικοί Κανόνες του ΟΗΕ για τη Μεταχείριση των Φυλακισμένων (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 19) κανόνες 5, 53, 83 και 85 παρ. 2, Ελάχιστοι Υποδειγματικοί Κανόνες για την Εφαρμογή της Δικαιοσύνης Ανηλίκων (Στο Εξής: Κανόνες του Πεκίνου, βλ. και παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 19). κανόνες 1-8.

παιδιά απολαμβάνουν όλες τις εγγυήσεις των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι οποίες ισχύουν για τους ενήλικους και φροντίζοντας για την μελλοντική ένταξή τους στην κοινωνία³⁵ και για την προστασία τους από φθοροποιές επιδράσεις και κινδύνους στους οποίους είναι εκτεθειμένοι. Με ιδιαίτερη ευαισθησία οφείλει να μεταχειρίζεται τους ανηλικούς που παρουσιάζουν *παραβατική συμπεριφορά*».

13. Άρθρο 4 παρ. 4: Προτείνεται η εξής προσθήκη: «...*Ο αστυνομικός οέβεται ιδιαιτέρως τη ζωή, την τιμή και την αξιοπρέπεια των γυναικών, παρεμποδίζει την άσκηση κάθε μορφής σωματικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής βίας εις βάρος τους με κάθε νόμιμο τρόπο.*»³⁶

Άρθρο 5 (Συμπεριφορά προς τους παραβάτες του νόμου και τους κρατούμενους)

14. Προτείνεται η τροποποίηση του τίτλου ως εξής: «Συμπεριφορά προς τους παραβάτες του νόμου, *τους συλλαμβανομένους* και τους κρατούμενους».

15. Άρθρο 5 παρ. 1: Προτείνεται η εξής προσθήκη: «*1. Ο αστυνομικός οφείλει να γνωρίζει και να τηρεί τους νόμους και τους συνταγματικούς και τους διεθνείς κανόνες σύμφωνα με τους οποίους όλοι, ανεξαιρέτως, έχουν δικαίωμα στην ελευθερία, στην προσωπική ασφάλεια και στην ελευθερία κυκλοφορίας και ότι ουδείς συλλαμβάνεται και κρίνεται χωρίς την τήρηση της νόμιμης διαδικασίας. Απαγορεύονται απολύτως και χωρίς εξαίρεση,³⁷ τα βασανιστήρια και κάθε άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.*» Προτείνεται ακόλουθα η επαναρίθμηση της υποπαραγράφου 1 ως 2, της 2 ως 3, της 3 ως 4 και της 4 ως 5. Με δεδομένη τη νέα προαναφερθείσα επαναρίθμηση, προτείνονται ακολούθως τα εξής:

16. Άρθρο 5 παρ. 2 (νέα παρ. 3): Προτείνεται η προσθήκη in fine: «3. *...Κάθε σύλληψη πρέπει να συνοδεύεται από αναφορά στην οποία*

³⁵ Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπ.παρ., άρθρα 3 και 37, Κανόνες του Πεκίνου, όπ.παρ., κανόνες 1, 5 και 6.

³⁶ Διακήρυξη για τη Βία Κατά των Γυναικών (Βλ. παρακ., Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 26) άρθρα 4(c), 4(f) και 4(i).

³⁷ Βλ. άρθρα 7, 4 παρ. 1 και 2 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και τα Πολιτικά Δικαιώματα.

καταγράφεται εκτενώς ο λόγος της σύλληψης καθώς και όλες οι συνθήκες υπό τις οποίες αυτή πραγματοποιήθηκε³⁸ και από πρακτικό που κοινοποιείται στον κρατούμενο ή το νομικό του εκπρόσωπο.»³⁹

17. Άρθρο 5 παρ. 3 (νέα παρ. 4): Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση: «4. Έχει πρωταρχική υποχρέωση να σέβεται, *να αντιμετωπίζει με ανθρωπισμό και σεβασμό στην αξιοπρέπεια της ανθρώπινης υπόστασης,⁴⁰ να ενεργεί σύμφωνα με το τεκμήριο της αθωότητας* και να προστατεύει τα πρόσωπα που συλλαμβάνονται, κρατούνται ή ανακρίνονται στις αστυνομικές υπηρεσίες. Προς τούτο διασφαλίζει την προστασία *όλων* των δικαιωμάτων τους ... .»

18. Άρθρο 5 παρ. 4 (νέα παρ. 5): Προτείνεται η εξής διατύπωση: «5. Ο αστυνομικός που είναι υπεύθυνος για την κράτηση ατόμου *υποχρεούται να συμβάλλει στην εξασφάλιση των συνθηκών κράτησης* που εγγυώνται *τη διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσής του, της προστασίας της προσωπικότητας και της υγείας του, παρέχοντας, εάν παραστεί ανάγκη, άμεση ιατρική περίθαλψη και σεβασμό του δικαιώματός του στην ενημέρωση και την επικοινωνία με τον έξω κόσμο και ιδίως με την οικογένεια και το νόμιμο εκπρόσωπό του.*»

Άρθρο 6 (Συμπεριφορά κατά την προανάκριση)

19. Άρθρο 6 παρ. 1: Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση: «1. Κατά τη διεξαγωγή του προανακριτικού έργου, ο αστυνομικός ενεργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας *με αποκλειστικό σκοπό την επίτευξη του σκοπού της προανάκρισης*, χωρίς να παραβιάζει το θεμελιώδες για το ποινικό δίκαιο τεκμήριο της αθωότητας του κατηγορουμένου και τα δικαιώματά του, *ιδίως το δικαίωμα να μην καταθέσει εναντίον του εαυτού του, το*

---

³⁸ Αρχές Κράτησης ή Φυλάκισης (Βλ. παρακ., Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 26), αρχή 12, Υποδειγματικοί Κανόνες για Φυλακισμένους (Βλ. παρακ., Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 25) κανονισμοί 44(3) και 92, Διακήρυξη για την Προστασία όλων των Προσώπων από Βίαιη Εξαφάνιση (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ.21), άρθρο 10(2), Αρχές για την Αποτελεσματική Πρόληψη και την Έρευνα Μη Νόμιμων, Αυθαίρετων και Συνοπτικών Εκτελέσεων (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ.20), αρχή 6, Υποδειγματικοί Κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (Βλ. παρακ. Παράρτημα, Πίνακας Β, αριθμ. 28), υπό Ι.43-44.

³⁹ Αρχές Κράτησης ή Φυλάκισης, όπ.παρ., αρχή 12(1), Διακήρυξη για Βίαιη Εξαφάνιση, όπ.παρ., άρθρ. 10(3).

⁴⁰ Διεθνές Σύμφωνο, όπ.παρ., άρθρο 10, Αρχές Κράτησης ή Φυλάκισης, όπ.παρ., αρχή 1.

δικαίωμα προσωπικής ασφάλειας, το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και το δικαίωμα του ιδιωτικού βίου. Λαμβάνει σοβαρά υπόψη την ψυχική υγεία, την ιδιάζουσα κατάσταση και το συμφέρον του θύματος, ιδίως του θύματος της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, προσπαθώντας, κατά το δυνατό, να περιορίζει τη δευτερογενή θυματοποίησή του».

Άρθρο 7 (Συμπεριφορά κατά τη λήψη μέτρων τάξης)

20. Άρθρο 7: Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση: «Ο αστυνομικός κατά τη λήψη των μέτρων τάξης επιδεικνύει αυτοσυγκράτηση και αυτοκυριαρχία, *αποφεύγει τη χρήση βίας και σέβεται απόλυτα τα συνταγματικώς και διεθνώς κατοχυρωμένα δικαιώματα, ιδίως εκείνου της ελευθερίας της γνώμης, του λόγου, του συνέρχεσθαι, του συνεταιρίζεσθαι και της κυκλοφορίας των προσώπων ... ».*

Άρθρο 8 (Ο αστυνομικός ως δημόσιος λειτουργός)

21. Άρθρο 8 παρ. 2: Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση: «2. Εκτελεί τις διαταγές των ανωτέρων του που δίδονται κατά τους νόμιμους τύπους *με την επιφύλαξη των αναφερθέντων στο άρθρο 1 παρ. 2, περιπτ. (δ) και 1 παρ. 5 του παρόντος, σχετικά με το δικαίωμα άρνησης εκτέλεσης διαταγών, που προδήλως παραβιάζουν τους κανόνες προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων...».*

22. Άρθρο 8 παρ. 8: Προτείνεται η εξής αναδιατύπωση : «8. Ως υπεύθυνο άτομο, προσπαθεί να βελτιώνει διαρκώς την υπηρεσιακή του απόδοση και τις γνώσεις του, *υποβαλλόμενος εθελοντικά σε διαρκή εκπαίδευση* και επιδιώκει επίμονα να προσεγγίσει τους στόχους αυτούς.»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΕΕΔΑ έλαβε υπόψη της τα εξής διεθνή κείμενα:

Πίνακας Α

(κείμενα που έχουν κυρωθεί από την Ελλάδα)

- 1) Την Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1948
- 2) Τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, της 26^{ης} Ιουνίου 1945
- 3) Την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, της 4^{ης} Νοεμβρίου 1950, που κυρώθηκε με το Ν. 53/1974 (ΦΕΚ Α' 256)
- 4) Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1996, που κυρώθηκε με το Ν. 2462/1997 (ΦΕΚ Α' 25)
- 5) Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα, της 16^{ης} Δεκεμβρίου 1966, που κυρώθηκε με το Ν. 1532/1985 (ΦΕΚ Α' 25)
- 6) Τη Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, της 26^{ης} Νοεμβρίου 1987, που κυρώθηκε με το Ν. 1949/1991 (ΦΕΚ Α' 83)
- 7) Το Πρώτο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, της 4^{ης} Νοεμβρίου 1993, που κυρώθηκε με την Κ.Υ.Α. Εξωτερικών και Δικαιοσύνης 15/28 Απριλίου 1994 (ΦΕΚ Α' 66)
- 8) Το Δεύτερο Πρωτόκολλο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, της 4^{ης} Νοεμβρίου 1993, που κυρώθηκε με την Κ.Υ.Α. Εξωτερικών και Δικαιοσύνης 15/28 Απριλίου 1994, (ΦΕΚ Α' 66)
- 9) Τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1984, που κυρώθηκε με το Ν. 1782/1988 (ΦΕΚ Α' 116)
- 10) Τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, της 20^{ης} Νοεμβρίου 1989, που κυρώθηκε με το Ν. 2101/1992 (ΦΕΚ Α' 192)

- 11) Τη Σύμβαση για τη Μεταφορά των Καταδίκων, της 21^{ης} Μαρτίου 1983, που κυρώθηκε με το Ν. 1708/1987 (ΦΕΚ Α' 108)
- 12) Τη Σύμβαση περί του Καθεστώτος των Προσφύγων, της 28^{ης} Ιουλίου 1951, που κυρώθηκε με το Ν. 3989/1959 (ΦΕΚ Α' 201)
- 13) Τη Σύμβαση περί Καθορισμού του Κράτους που είναι Υπεύθυνο για την Εξέταση Αιτήσεως Παροχής Ασύλου η οποία Υποβάλλεται σε Ένα από τα Κράτη-Μέλη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Σύμβαση Δουβλίνου), της 15^{ης} Ιουνίου 1990 (C 254, 19.8.1997), που κυρώθηκε με το Ν. 1996/1991 (ΦΕΚ Α' 196)
- 14) Τη Σύμβαση περί της Νομικής Καταστάσεως των Ανιθαγενών, της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 1954, που κυρώθηκε με το Ν. 139/1975 (ΦΕΚ Α' 176)
- 15) Τη Διεθνή Σύμβαση περί Καταργήσεως Πάσης Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων, της 21^{ης} Δεκεμβρίου 1965, που κυρώθηκε με το Ν. 494/1970 (ΦΕΚ Α' 77)
- 16) Τη Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεως κατά των Γυναικών, της 18^{ης} Δεκεμβρίου 1979, που κυρώθηκε με το Ν. 1342/1983 (ΦΕΚ Α' 39).

Πίνακας Β

- 17) Τον Κώδικα (των Ηνωμένων Εθνών) για τη Συμπεριφορά των Υπεύθυνων Προσώπων για την Επιβολή του Νόμου (Code of Conduct for Law Enforcement Officials), της 17^{ης} Δεκεμβρίου 1979
- 18) Τις Βασικές Αρχές (των Ηνωμένων Εθνών) για τη Χρήση Βίας και Πυροβόλων Όπλων (Basic Principles on the Use of Force and Firearms by Law Enforcement Officials), της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1990
- 19) Τους Ελάχιστους Υποδειγματικούς Κανόνες (των Ηνωμένων Εθνών) για την Εφαρμογή της Δικαιοσύνης Ανηλίκων (40/33. Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice) [Κανόνες Πεκίνου], της 29^{ης} Νοεμβρίου 1995
- 20) Τις Αρχές (των Ηνωμένων Εθνών) για την Αποτελεσματική Πρόληψη και την Έρευνα μη Νόμιμων, Αυθαίρετων και Συνοπτικών Εκτελέσεων

- (Principles on the Effective Prevention and Investigation of Extra-legal, Arbitrary and Summary Executions), της 24^{ης} Μαΐου 1989
- 21) Τη Διακήρυξη (των Ηνωμένων Εθνών) για την Προστασία Όλων των Προσώπων υπό Βία Εξαφάνιση (Declaration for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance), της 28^{ης} Δεκεμβρίου 1992
- 22) Τη Διακήρυξη Βασικών Αρχών Δικαίου (των Ηνωμένων Εθνών) για τα Θύματα Εγκληματικότητας και Κατάχρησης Εξουσίας (Declaration of Basic Principles of Justice for Victims of Crime and Abuse of Power), της 29^{ης} Νοεμβρίου 1985
- 23) Τις Βασικές Αρχές για την Ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης (Basic Principles on the Independence of the Judiciary), της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1985
- 24) Τη Διακήρυξη για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (Declaration on the Elimination of Violence against Women), της 20^{ης} Δεκεμβρίου 1993
- 25) Τους Ελάχιστους Υποδειγματικούς Κανόνες για τη Μεταχείριση των Φυλακισμένων (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners adopted by the 1st U.N. Congress on the prevention of crime and the treatment of offenders, held at Geneva in 1955 and approved by the Economic and Social Council by its Resolution 663 C (XXIV) of 31st July 1957 and 22076 (LXII) of 13th May 1977
- 26) Το Σύνολο Αρχών για την Προστασία Όλων των Προσώπων από Οιαδήποτε Μορφή Κράτησης ή Φυλάκισης (43/173 Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment, 9 December 1977, 76th Plenary Meeting of the General Assembly of the U.N.)
- 27) Τη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης 1257 (1995) σχετικά με τις Συνθήκες Κράτησης στα Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (Recommendation 1257 (1995) on the conditions of detention in Council of Europe member states, Council of Europe, text adopted by the General Assembly on 1 February 1995 (5th Sitting)

28) Τους Υποδειγματικούς Κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων (The CPT Standards, European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, CPT/Inf/ E (2002) 1- Rev 2003)

Αθήνα, 1 Ιουλίου 2004